

Bonusresan, del 1: Rivstart.

Den nya resan föregicks av ett antal kriser. Knappt hade man kommit hem från Indien så rycktes man iväg på en häftig körresa till Berlin, och knappt var man tillbaka därifrån så stundade den hektiska bokmässan, som i år var mera berikande än någonsin, och knappt hade man hämtat sig från den och kommit i gång med den reguljära arbetsrutinen, så råkade man på en kraftig förkylning, när plötsligt temperaturen rasade till minus och många hyreshus hade glömt att sätta på värmen. Det gällde att bli frisk till nästa resa. Denna möjlighet äventyrades av att man var bjuden till ett större symposium i Stockholm helgen före avresan, vilket förvärrade den allmänna nervösa stressituationen. Naturligtvis kom då migränen tillbaka med mera förödande attacker än någonsin, som om den väntat på det tillfälle när man var som mest sårbar. Även om förkylningen blev bättre släppte inte migränen, och det var föga uppmuntrande att få ta del av de senaste vetenskapliga rönen, som påvisade, att migrän kunde framkallas av bananer, äpplen, kaffe, rödvin och choklad. Då jag alltid nyttjat alla fem såg det illa ut. Då den envisades med sina bombardemang fann jag mig nödsakad att kasta in handduken till Stockholm med ursäkten att jag måste se till att bli frisk till nästa resa. Ursäkten godtogs, migränen släppte, och jag blev frisk, så att jag kvällen före avresan kunde delta i Par Bricoles årsmöte, där jag avfirades tillsammans med ett annat födelsedagsbarn som behagat vara fysiskt frånvarande på sin bemarkelsedag. Som extra uppmuntran i kampen mot migränen begåvades jag med fyra flaskor rödvin, spanskt, franskt och argentinskt. De sattes på hyllan tills vidare.

Vädret hade varit förfärligt i Göteborg hela tiden. Det kunde regna veckor i sträck, och fastän man som cyklist blev genomsur av kallduschar varenda dag vande man sig inte vid det, utan det var lika vedervärdigt varje gång. Därför fanns det anledning att hälsa en fortsättningsresa till Indien och Himalaya välkommen. Halvar var kvar i Dharamsala, och det var planerat att vi skulle återförenas där. Dock var det nu *Diwali*, och hur busstrafiken norrut från Delhi skulle fungera dessa festdagar av årets största och stökigaste helg i Indien visste ingen något om.

Strulet började i Delhi. Det visade sig att mitt bagage inte kommit fram. Flera andra var i samma sits. I Helsingfors hade personalen "glömt" att skicka Göteborgsbagaget vidare till Delhi. Det skulle komma med morgondagens flyg i stället. Vad gjorde man till dess?

En dam i samma sits hade tydligen varit med förut. Hon visste att man hade rätt till 70 Euro i ersättning, inte i reda pengar men i uppköp mot uppvisande av kvitton. Allt detta tarvade omständliga formaliteter med blankettfyllning och diskussioner, men lyckligtvis kunde man fara vidare utan sitt bagage – Finnair skulle leverera det fram till var man bodde. Då hade redan en hel del av morgonen gått, och frågan var om man kunde få en buss norrut mera så här sent – klockan var redan närmare åtta. Situationen påminde starkt om vårt läge i augusti, när vi fann oss ställda utan bussar...

Min dam skulle vidare till Nepal men visste inte alls var hon skulle bo där. Till vår stora häpnad bodde hon i samma kvarter som jag. Vi hade rest i Indien ungefär lika länge, hon hade börjat tidigare men gjort färre resor, så vi hade mycket att tala om. Hon

trivdes i Benares, där hon en gång kommit med ett sällskap, där en medlem visade sig ha kommit till Benares bara för att hänga sig. Han påträffades självmördad av sällskapet en morgon. De flesta ville avbryta resan och resa hem igen, men andra ville stanna kvar. Frågan var vad man skulle göra med liket. Det var inte någon avundsvärd situation.

Vi tog tunnelbanan tillsammans till New Delhi Railway Station, där vi temporärt skildes för att säkert återses i vårt hemkvarter. Hon bodde bara på andra sidan.

På busstationen lyckades jag få en buss till Chandigarh, det nåddes vid middag, men där var det svårt att få en buss vidare mot Manali. Men det gick en buss till Dharamsala, så jag tog den. Jag lyckades få den sista platsen, nummer 50 längst bak i hörnet, där man mest satt och studsade på de dåliga vägarna, men jag lyckades sova bort en god del av åttatimmarsresan i alla fall (25 mil med två underbara tepauser) med den påföljd, att allt vad jag hade i fickan gled ur. Vi fick sedan ett bestyr med att leta fram alla pennor, mynt och glasögon som sökt sig ner och in i alla möjliga skrymslen på det lortiga golvet.

Ressällskapet var mycket angenämt, jag hade tur med detta hela dagen från Ingrid i mitt kvarter till tre unga män till Dharamsala. Med två av dem delade jag en taxi upp till McLeod Ganj. Vi var framme där halv 9.

Mitt gamla hotell Kalsang var fullt, men hotellet bredvid "*Seven Hills*" råkade ha en ledig singel för 100 rupier. De hade även Internet, så jag kunde maila Halvar om att jag var där och meddela Finnair min nya adress för bagageleveransen. Det var bara att hoppas att det skulle fungera.

Sålunda slöts en fantastisk resdag med i princip bara goda resultat. Jag hade lyckats ta mig upp i bergen mer eller mindre direkt, Diwalihögtidens andra dag hade inte vållat något märkbart strul, jag hade haft tur med bussarna och reskamraterna, vädret hade varit helt idealiskt, och överlag hade dagen dominerats av idel goda stämningar och vibrationer. Jag kunde avsluta dagen med en övlig *Thukpah* på Malabar med kaffe efteråt efter en väl överkommen första resdags utomordentliga rivstartsstrapatser.

del 2: *Stilla dagar i Dharamsala*

När jag skulle bege mig hemåt efter den sena middagen på Malabar såg jag Halvar vid den centrala busshållplatsen spanande efter mig. Han hade fått mitt *mail*, och vi hade mycket att tala om, så kvällen blev sen.

Han hade trivts så bra i Dharamsala att han förblivit där och lagt allt annat på hyllan och tänkte stanna kvar tills det blev dags att fara hem. Rishikesh, det smutsiga, skumma och flummiga Rishikesh lockade honom inte alls längre då han mediterade mycket bättre här. Väl bekomme. Han kunde inte få det bättre.

Han hade börjat med att bo på Kalsang men så småningom flyttat uppåt mot Dharamkot och bodde nu i ett eget litet hus där ovanför. Han ville att jag skulle flytta in i huset bredvid, men först fick han visa mig var det låg. Vi uppsköt detta till morgondagen.

Han skulle då gå på en Milarepafilm klockan 11 medan jag siktade mot Triund men lämnade avgörandet åt vädret. Vaknade jag klockan 6 kunde jag hinna ner igen till filmen, men om jag sov längre kunde vad som helst hända.

Jag vaknade klockan 7, och ingenting kunde avhålla mig från bergen. Min kondis var dock låg, lika fantastisk som den varit efter Ladakh i somras var den nu nedsatt efter överarbete och förkylning, så promenaden upp 1100 meter och ner igen tog på krafterna. Jag försökte ta det lugnt resten av dagen, inväntades mitt bagage som aldrig kom och uppdaterandes mina engagemang på Internet.

Klockan 7 träffade jag äntligen Halvar, och vi hade en angenäm kväll tillsammans. Han hade haft otur med sina Milarepafilmer. Vid föreställningen klockan 11 hade elektriciteten uteblivit, så föreställningen inställdes. Milarepafilmen klockan 2 omfattade bara hämndberättelsen och tog slut när det intressanta i hans liv började vid mötet med Marpa – ett snopet slut, när det borde ha börjat. Vi talade mycket om morgondagen och beslöt att träffas mellan halv ett och ett, när jag kom ner från Triund och Snowline.

Min natt blev dock svårartad. Av okänd anledning var det omöjligt att somna, man låg vaken mer än halva natten, och de stunder man sov fylldes av onda drömmar. Till slut lyckades man ändå somna in, varpå man naturligtvis försov sig.

Klockan 7 kom jag upp och störtade iväg upp mot Triund, men det begav sig inte bättre än att när nästan halva vägen ännu var kvar, sulan på min sandal lossnade till största delen. Till nöds kunde man ta sig ända upp, där Lalu hjälpte mig med en provisorisk reparation – han hade tyvärr inte lim. Vi lyckades driva fyra småspikar genom sulan, så att den höll provisoriskt. Med den lyckades jag ta mig upp till Snowline, där Lakka mötte mig med glädje, och ner igen till Triund, men på vägen vidare ner började reparationen gå upp. Därtill brast remmen. Det blev en svår nedstigning under ideliga nya provisoriska reparationer av sandalen, varpå jag naturligtvis kom en halv timme för sent till mötet.

Jag fick dock sandalen reparerad under dagen och en annan sandal också, så att jag fick två par dugliga sandaler att kunna springa omkring i bergen med, för sammanlagt 300 rupier (45 kronor). Det var det värt.

Bagaget fick jag äntligen besked om. Det skulle komma fram söndag kväll, alltså tre dagar efter ankomst. Det innehöll bland annat mina bästa sandaler, min handduk, mina böcker och annat som hade behövts.

En stor del av tiden fördrevs givetvis i sällskap av Halvar. Han visade mig sitt hus, där han bodde bortom Dharamkot. Tidigare hade han bott i ett annat hus vägg i vägg med en författare från Jakutsk, som var där bara för att skriva. Vi träffade honom, en liten mycket försynt och sympatisk man med ett mycket östsibiriskt utseende.

Redan den andra dagen hade några moln börjat segla upp under middagen, men tredje dagen blev det nästan mulet. Det var kanske lika bra att fara vidare till Manali. Även den morgonen begav jag mig upp till Triund men inte ända upp till Snowline och hade en lång angenäm stund med Lalu i pastoral fullkomlig salighet. En extravagant engelska med amerikansk brytning från Newcastle var också med samt en israel, som var mycket intresserad av min verksamhet.

På vägen ner hade jag ett missöde, då i en skarp och brant krök jag hade ett möte med två hästar med bred last i stark fart uppför. Det var omöjligt att undvika dem. Den första såg mig stint i ögonen, kunde inte stanna och sade liksom: "Jag är ledsen, men du står i vägen." Det var hans breda last som slog omkull mig och av vägen, så att jag ramlade ner tre meter.

Min lycka var att jag landade på fötterna samtidigt, så jag skakades inte alls, medan endast ena handen fick ta emot en svårare stöt.

Det skulle bli svårt att lämna Dharamsala, och jag räknade med risken att jag kunde försova mig nästa morgon, så att jag skulle missa bussen. I så fall skulle jag stanna en extra dag i Dharamsala och kanske få uppleva bergen vid Snowline ännu en gång.

del 3: *Idyll i Manali*

Halvar hade hela tiden varit på sitt allra bästa humör, glad och uppsluppen och vid formidabel vigör, så att det formligen strålade om honom att han trivdes i McLeod Ganj, Dharamsala. Med Janne hade vi redan i Göteborg diskuterat gemensamma planer på Ladakh inför nästa år med siktet ställt på Zanskar, och Halvar var utan vidare med. Dock skulle han föredra att fara tidigare på sommaren redan i juli. Jag föredrog den senare delen, då de värsta väderkriserna brukar infalla i augusti, och far man då hem i september borde dessa vara över. Far man hem mitt i augusti kan man råka ut för dem och blockeras, vilket hände mig redan 2000.

Jag kom iväg följande morgon. Bussen startade direkt från McLeods upplysta "Piccadilly Circus" klockan sex, den lilla busshållplatsen vid McLeods stora vägskaal med sex vägar åt olika håll, men resan blev ganska tröttsam. Chauffören insisterade på att spela hård skvalmusik hela vägen, och sådana bussar plägar bli försenade. Fastän jag bad om en sänkning av volymen spordes ingen sådan. Jag hade i alla fall mina öronproppar, som i princip måste användas hela den 245 km och nästan 12 timmar långa vägen. Först vid 9 nådde vi Palampur och Mandi vid 1. En glad kanadensisk tant från Montreal fick jag nöjet att konversera en aning med, som steg av i Kullu. Manali nåddes i skymningen halv 6. Det var en Bedi-buss.

Flera försökte ragga mig till sina hotell vid busstationen. En äldre herre hade sitt ganska nära Greenland, så han följde med mig hela vägen upp, i fall Greenland skulle vara fullt.

Det var långt ifrån fullt. Alla fönster var svarta. Det verkade helt stängt, men det lyste i ett rum uppe till vänster. Jag ringde om och om igen på portklockan, tydligen var min värd ensam hemma, och hans television dånade, men till slut fick jag ner honom.

Ja, det var stängt för säsongen, men han hade alltid plats för mig. Jag fick det finaste rummet, och han lagade te åt mig. Strömmen gick, så det blev en märklig ankomst i mörker med en kopp te vid stearinljus. Men man var åtminstone hemma igen i goda händer i Manali. Och man kunde knappast vara i bättre händer.

Vädret var fullkomligt idealiskt, inte ett moln på himmelen, och värmen kunde till och med kännas svår, men nätterna var desto kallare. Man frös på morgonen, rumstemperaturen hade då sjunkit fem grader till 14 den första morgonen, 13 den andra, medan man på dagen med öppnade fönster till nöds kunde få upp temperaturen till 19.

Det var ju den verkliga Allhelgonaafton, men för Indiens del var det lågsäsongen som började efter Diwali 26-29 oktober. Det var få västerländska turister kvar i Manali men desto fler indiska, och trafiken kunde vara besvärande. Jag tillbringade dagarna under idealiska studier av mina sju medhavda böcker av Yüri Lina, av vilka de två tyngsta redan var avverkade, och med de vanliga promenaderna upp till Vashisht och till Old Manali.

Jag hade tänkt resa vidare på onsdagen, men jag trivdes så gott och kunde arbeta så väl, att jag beslöt att stanna en dag extra. Resan med buss från Manali till Dehra Dun skulle bli värre och

längre än från Dharamsala till Dehra Dun, 17 timmar i stället för 16, så det gällde att få en god plats. Detta var omöjligt till onsdagen, men till torsdagen lyckades jag få den under omständigheterna bästa tänkbara.

Ett särskilt folknöje ägde rum i Old Manali, vilket är värt att notera. Över forsen hade man spänt upp linor, och ut på dessa firades den som ville för att ovanför forsen få gunga på linorna. Man var naturligtvis säkert fastsurrad, ungefär som vid ett bungey-jump, men man gungade inte själv, utan linorna manövrerades från stranden. Det kunde gå ganska vilt till, så att man blev doppad i forsen, men folk tjöt av glädje. Det var ett hisnande nöje, bättre än Liseberg.

Fastän det var kallt på nätterna, den sista morgonen var det under noll, var det ohyggligt svårt att lämna Manali. Jag hade gärna stannat ännu en extra dag, men vistelsen hade redan fördröjts med en dag, och biljetten var köpt. Så det var bara att bita i det sura äpplet och lämna kanske resans tre mest idylliska och njutbara dagar bakom sig och fara vidare.

del 4: *Joshimath trots allt*

Som befarat blev nattbussresan ner till Dehra Dun och Rishikesh en alldeles ohygglig mardröm av obekvämlighet och dålig sömn. Jag hade aldrig gjort denna resan tidigare från Manali, då bussen ändå måste ta omvägen förbi Chandigarh. Det var trångt, folk stod i gången, det var kallt, man frös om benen, och passageraren bredvid knödde på hela tiden, vilket man inte rår för att man gör när man sover. Halv 8 var vi framme i Nahan efter 13 timmar, och därmed var det värsta över. Vi nådde ändå Dehra Dun inom skälig tid, där jag hade turen att genast få en buss vidare till Rishikesh.

Jag hade inte varit där på två år, och mycket var förändrat. En ny väg hade anlagts från gamla busstationen, som var mycket förstörad, ner längs bifloden mot Ganges, vilket underlättade trafiken mycket. Men på mitt gamla stamställe Rishilok, en ljuvlig oas med idealisk trädgård mitt i staden, vars brus inte alls hördes, var allting sig likt trots fullständigt ny personal. Ingenting hade förändrats där på 16 år utom något till det bättre. Även priset för mitt rum med gemensamt badrum, 185 rupier, var oförändrat.

Efter att ha kommit i ordning igen efter dusch och eftermiddagste gjorde jag min vanliga runda upp och över bron till den andra stranden. Trafikstockningen på bron var oerhörd. Det är en gångbro men medger också tvåhjulsfordon, och dessa blockerade ständigt gångtrafiken i båda riktningar: kärror, cyklister, mopedister, motorcyklister, motorrickshaws, barnvagnar och vad mera. Ibland möttes två cykelrickshaws och trasslade in sina hjul i varandras nav, så att ingen alls kom fram någonstans.

Internet var billigt men fungerade inte alls. Man fick veva i gång den. Till nöds kunde man klara av sin post, men *facebook* ledde ohjälpligt bara till hängning och nödtvungen avstängning. Ingenting var uppgraderat.

Dock hamnade jag på en angenäm restaurang med dunkel belysning med utsikt över floden, där de rentav hade tibetansk mat. Jag avnjöt en *thenthuk* som var mycket indisk: mera kryddor än mat.

Jag fick gottgöra detta med en *buryani* hemma och med te innan det var skäl för ett tidigt sänggående, om jag skulle orka upp till Joshimath i morgon.

Det var inga problem med det. Jag vaknade kvart över tre, steg upp kvart i fyra och gick de tre kilometrarna till busstationen, varunder axelremmen till min axelväska brast. Två av de andra hade brustit förut och reparerats, men på busstationen fick jag genast en buss på vilken jag slapp betala, för det var tydligen osäkert hur långt den skulle gå. Den friade till passagerare till Gwaldam, och då morgonvädret var ytterst disigt, nästan dimmigt och man inte såg någonting av landskapet övervägde jag allvarligt att hoppa över Joshimath och fara direkt till Gwaldam. Med sådan sikt skulle man aldrig kunna se Nanda Devi.

Emellertid klarnade det gradvis och långsamt, och i Srinagar fick jag byta buss och sattes på en direkt till Joshimath, så det var bara att hänga med.

Det klarnade fullständigt, och dagen blev vacker och varm, men vid middag började moln dyka upp. Jag hade mycket angenämt sällskap, en äldre man och en yngre student som hade mött vår gamle vän *chaupathi express* i Goa, den legendariske italienaren som sedan mer än 30 år kör omkring i Indien på en scooter med detta pittoreska namn, som utmärks med en skylt. När vi stannade vid Piplikot vid 2-tiden för lunch behärskades himlen av molnen, men de hotade inte med regn. Joshimath nåddes halv 4, och jag återuppsökte genast mitt gamla hotell.

På vägen antastades jag givetvis av turistfångare. En av dem var den senaste ägaren till Shailja, mitt gamla Joshimathhotell, där jag trivts och bott för 100 rupier natten tills det renoverades till oigenkännlighet och krävde ockerpriser, en nästan tandlös och tämligen gaggig gubbe, som envisades i det längsta. Jag lovade åtminstone senare pröva hans restaurang.

Mitt gamla ställe *Nanda Devi* fanns kvar, och jag fick mitt gamla rum tillbaka för samma gamla pris: 100 rupier. Man var hemma i Joshimath igen, men vädret var på gränsen till instabilitet, och natten lovade bli kall. Det var trots allt femte november.

Till min stora förvåning fungerade Internet i Joshimath. Det var första gången, och det fungerade bättre än i Rishikesh, lika bra som i Manali.

Till middagen fick jag som sällskap ett trevligt engelskt par från Bristol. Liksom jag hade han varit i Joshimath för första gången för 16 år sedan, och han manifesterade samma symptom som alla andra västerlänningar som kommer hit: en stigande hänförelse ju närmare Gudarnas Dal man kommer, som är Joshimath. Hans fru var välbekant med Darjeeling. En österrikare var också där som varit uppe vid Auli igår: 15 grader, solsken, men stark blåst, moln efter middag. Det verkade vara så varje dag, så det förelåg gott hopp inför morgondagen. Paret skulle vidare till Badrinath och övernatta där, men de skulle sedan neråt Gwaldam liksom jag, så vi kunde säkert mötas igen.

del 5: *Lycklig resa till Kausani*

Redan på vägen till Joshimath var det övertydligt att årets monsunregn hade drabbat Uttarakhand hårt. Vägen var mycket sämre än 09, och det var i år de stora skadorna uppkommit. När jag morgonen söndagen den 6 november gick upp till Auli för att hälsa på Indiens högsta och vackraste berg Nanda Devi, en nästan årlig pilgrimsfärd, konstaterades det att trappvägen upp var nästan fullkomligt förstörd av årets kedjereaktioner av slagregn.

Jag hade trots allt en vederkvickande natt och sov i 9 timmar (!) från halv 10 till halv 7 och vaknade upp till en rumstemperatur av 10 grader. Efter frukost på Shailja, där jag bott 1998-2000 för 100 rupier natten, och som sedan dess utvecklats till ett lyxhotell med förnämlig restaurang öppen från 6 till halv 11, företog jag min vandring upp till Auli. Ganska snart fick jag en följeslagare hela vägen upp. Han var någon sorts föreståndare för någon av liftarna, men i år låg alla liftarna nere och även linbanan för första gången.

Styrkt med kaffe i tältet där den lilla liften slutade fortsatte jag upp mot bergen. Jag var i god tid, men det blir mer och mer ansträngande med åren att ta sig hela vägen upp till den lokala toppen. Jag fick vila mig hur många gånger som helst för att ständigt få hjärtklappningen att upphöra men nådde toppen till sist ännu en gång. Det var mitt tolfte besök i Joshimath, men toppen hade jag bara nått under 2000-talet. Vanligen hade jag hindrats av snö, toppen låg på kanske 3600 meter, men under 2000-talet hade detta hinder avtagit. Idag fanns det endast ytterst sporadiska vita fläckar.

Men vinden var kall och stundtals hård, så det som man fått klä av sig på vägen upp fick man klä på sig igen: strumpor, handskar, tröja och jacka. Den sista etappen var rena självplågeriet, men när man väl kommit ett stycke ner igen och vinden avtog var det bara att njuta. Enbart utsikten, en av de mest imponerande och dramatiska i hela Indien, varför man aldrig tröttnar på att återkomma, gör självplågeriet värt besväret.

På vägen ner stannade jag på nytt vid kafétältet och styrkte mig med mera kaffe och en omelett. Klockan var då redan ett. Klockan 3 var jag nere i byn efter en *trek* på sju och en halv timmar i klass med de svåraste jag gjort i Ladakh. Naturligtvis var man fullkomligt uttröttad efteråt.

Man måste dock medge att jag hade tur med vädret. Igår hade molnen varit hotfulla, men de hade skingrats och gett rum för nästan fullkomligt klara dagar. Diset dominerade på morgonen men försvann efter hand, så det sista man kunde klaga på var vädret.

Jag tog bussen klockan sex på morgonen, som försenades genom att den invaderades av militärer som beslagtogs alla de bästa platserna. Karanprayag nåddes klockan 9, där jag hade turen att få en buss direkt till Gwaldam. Det svåra valet var om jag skulle stanna upp i Gwaldam och njuta av närheten till bergen där eller fortsätta direkt till Kausani fyra mil längre bort i Kumaon. Jag intog i alla fall en enkel måltid på mitt stamställe i Gwaldam och fick sällskap av ett förtjusande ungt israeliskt par, som också skulle till Kausani. Vi beslöt att ses där, så jag fortsatte till Kausani.

Det blev jeepbyte på halva vägen mellan Baijnath och Garur, men fram till Kausani kom man klockan 3. Min gamle nepalesiske vän sågs ingenstans till, och min gamle värd på Uttarakhand var inte hemma, men jag fick mitt gamla rum utan vidare uppe på Shivam ovanför och bortom byns larmande oväsen för 200 rupier med eget badrum som förut. De ville köra mig upp, men jag behövde röra på benen efter den nio timmar långa resan i buss och jeep på 17 mil längs knaggliga men hela vägar och bad att få vandra upp.

Detta larmande oväsen tarvar tyvärr ett kapitel för sig. Det är Indiens landsplåga – och säkert många andra länders också. På bussen från Rishikesh till Srinagar i förrgår satt det tre unga män på olika håll i bussen som spelade skvaloväsensmusik på sina eländiga mobiler utan att bry sig om den trippelkorseld de utsatte de övriga passagerarna för. På bussen från Joshimath idag hamnade en ung man bredvid mig som naturligtvis nödvändigtvis genast

måste sätta på sin skvalmusiksmannick. När han steg av avlöstes han av en annan som gjorde samma sak, som om vidrig oväsensmusik var ett absolut måste överallt i Indien. Den inkräktar på din själ, förstör ditt focus, hindrar dig att tänka, överröstar och utesluter alla naturliga ljud med sin digitala vasshet och förstör alla tänkbara naturupplevelser på vägen.

Men man var hemma i Kausani igen och i goda händer, för första gången lyckades jag använda Internet även här och få en hel del studerat och skrivet trots allt det förfärliga oväsen, som tyvärr även invaderat, erövrade och beslagtagit en så vacker plats som denna.

del 6: *Vägen till Naini Tal.*

Min värd dök upp under kvällen. Han nästan överföll mig i en mörk gränd, och mörkret gjorde att jag inte genast kände igen honom, men det var han, och han såg betydligt yngre ut än senast. Det var sent, så vi kunde inte mer än utbyta några ord, men han lovade vara hemma hela dagen i morgon. Det blev inte så. Genast på morgonen kallades han bort igen.

Även min äldsta vän dök upp. Han arbetade inte längre för Uttarakhand men var ändå något av en Kausanis allt-i-allo och alltid närvarande i god kontakt med alla. Vår vänskap firade nu 16 år och hade i princip aldrig förändrats.

Tyvärr hemsöktes Kausani av högtalarterrorism. I ett av hotellen pågick en sorts konvent som skulle hålla på till lördagen med hysterisk högtalardominans oavbrutet hela dagen som dränkte hela byn i distraherande hjärntvätt. Bara uppe hos mig på Shivam två kilometer ovanför byn hördes inte eländet.

På morgonkaféet vid Gandhis ashram mötte jag en ung italienska från Abruzzo som var i Indien för första gången. Även hon led av den konstanta högtalarterrorismen. Vi diskuterade mycket jordbävningarna i hennes hemtrakt. För drygt hundra år sedan ödelade en jordbävning mer än halva staden, och rätt så nyligen drabbades även Assisi och Aquila i grannskapet. Dock ansåg hon inte att jordbävningarnas frekvens accelererade. Jag rekommenderade Naini Tal åt henne, men hon tyckte också mycket om Almora men hade bara en vecka kvar.

Jag hade beslutat hoppa över Almora denna gång då jag förlorat så mycket tid i Dharamsala och Manali, 32 dagar hade än en gång visat sig för litet för mig i norra Indien, men samtidigt var vädret så idealiskt, så det var dumt att lämna Kausani i förtid. Jag lyckades ta reda på vilka möjligheter det fanns att flyga till Siliguri. Tyvärr låg närmaste flygplats i Lucknow, dit det var en hel natts tågresa, och flyget därifrån till Siliguri avgick tidigt på morgonen 7.20. Det skulle vara omöjligt att hinna till det flyget med nattåg från Kathgodam till Lucknow. Alltså var jag hänvisad till den långa hemska tågresan på 36 timmar från Kathgodam till Siliguri i vanlig ordning.

Och i konventet halvvägs upp till mig skrällde den förfärliga högtalarterrorismen genom spruckna och gurglande högtalare samma kaotiska låtar om och om igen, som om de bara hade två låtar på repertoaren. Överallt lade jag ut små mullvadsantydningar om denna högtalarterrorism, och då Kausani är ett litet samhälle och utlänningarna märks för sitt fåtal gick pratet vitt omkring. Faktum är att oväsendet var mindre den andra dagen. Den morgonen ville jag inget hellre än bara fly därifrån för att slippa den vulgära hjärntvätten, men när trycket minskade något hade det samma effekt som ett avtagande bombanfall eller

skyfall – man såg nästan freden och solen, så jag stannade kvar – och skulle utan tvekan sakna Kausani lika mycket efteråt som jag saknade Manali.

På webben försökte jag fixa min tågbiljett, teoretiskt var det möjligt, men det lyckades tyvärr inte. Kausanis tre datorer orkade bara med mail, så jag var tvungen att fara vidare till Naini Tal snarast för att säkert sedan kunna komma vidare.

Min kompis hade lovat hjälpa mig fixa ett färdmedel mot Naini Tal torsdag morgon, men han dök aldrig upp. Typiskt indiskt – hjärtliga generösa löften där ingenting håller. Däremot kunde jag säga adjö till mina vänner på Uttarakhand. Vipin Upreti, min värd där sedan 16 år, född i hotellet, begåvade mig med ett stort paket Uttarakhand Tea. Naturligtvis kunde jag inte tala om för honom att hans senaste avskedsgåva av detta te fortfarande står oöppnad hemma efter två år. Dumt nog dricker jag aldrig te hemma. Det var gåvans symbolik som räknades.

Han bodde själv i sitt hotell i det lilla rum närmast expeditionen som brukade vara mitt rum, tillsammans med sin fru, som han haft nu i två år. Det är trångt i rummet men mycket mysigt, som det var redan på min tid.

Därmed lämnade jag Kausani. Jag fick en långsam buss som dock förde mig bekvämt hela vägen till Bowali, tio mil på nästan fem timmar, med tre stopp på vägen för te, lunch och te. I Bowali fick jag genast en jeep vidare mot Naini Tal som genast sprängfylldes med fjorton personer, femton med föraren, där sex faktiskt satt där framme – två var barn. Halv tre var vi framme i Naini Tal.

Där gällde det att fixa tågbiljetten och någonstans att bo. Det var ingen lång kö till tågbiljettluckan, så jag gjorde mitt bästa. Det visade sig vara 82 personer på väntelistan för biljetter till mitt tåg om tre dagar. Det såg hopplöst ut. Men expediten bad mig komma tillbaka följande morgon klockan 9, så skulle han se om han kunde ordna en biljett på "emergency quota". Jag var ju ändå utlänning och över 60 år.

Värre var det med att finna logi. En gubbe förklarade sig ha ett rum för 200, men när vi kom till hans avskräckande hotell utan sol sade portieren att minimipriset var 500. Det var bara att genast gå därifrån.

Jag sökte mig till mina gamla ställen uppåt östra sluttningen, som alltid hade morgonsol och där man inte behövde frysa. Vikrant, där jag bott för fyra år sedan för 200, hade sitt billigaste rum för 600, Sweet Home, där jag bott för två år sedan för 200, erbjöd 400, men en pojke i backen erbjöd sina tjänster. Hans hotell Kothi erbjöd rum med varmvatten men utan dusch och utsikt för 300. Jag fick ner det till 250 och slog till. Det var i alla fall under 40 kronor.

Nästa problem gällde att åtgärda min tynande lektyr tillgång. Jag hade haft med mig sju massiva böcker av Juri Lina där det nu var 50 sidor kvar av den sista. Naini Tals bokhandel visade sig pålitlig. Jag kom över Bertrand Russells kompletta självbiografi och Bill Brysons "Historia om nästan vad som helst", en av samtidens bästa stilister på engelska och oslagbar som essayist, för sammanlagt 1000 rupier (knapp 150 kronor). Resten av resan var räddad.

del 7: *Naini Tal*

Det blev en hektisk morgon. Det gällde att befinna sig punktligt vid biljettkontoret klockan 9 för att försöka få sin biljett, före det hann man inte gå upp till Naini Peak, men man hoppades hinna med en frukost före det. Emellertid var inga frukostställen öppna. Många höll på att öppna men långsamt, de tvättade golv eller förstukvistar, men man fick gå längs hela staden förgäves på jakt efter något ställe som kommit fram till att sätta på spisen. Till nöds fann jag ett till slut vid busstationen.

Biljetten blev en rysare. Jag fick skriva särskilt på biljettansökan högst upp till höger "*emergency quota*" varpå det tydligen var formeln som gav mig biljetten åtminstone fram till Barauni. Från Barauni till slutstationen New Jaipalguri var det ännu en väntelista på 15 personer, men på tre dagar skulle den troligen lösa sig, så jag fick köpa biljetten ända fram: 100 mil för 100 kronor (nästan 700 rupier), otroligt billigt. Och då hade jag försäkrad liggplats ända fram till Barauni, nästan nio tiondelar av vägen.

Sedan gick jag upp till Naini Peak. Det blåste kraftigt denna morgon, och när jag kom upp såg jag att alla bergen i norr insvepts i moln. Det hade snöat där. Jag hade kommit förbi Joshimath och Kausani just i tid för att hinna vidare före molnen och snön.

Uppe vid Naini Peak mötte jag en annan sällsam vandrare, en indisk tandläkare som bodde i Kalifornien och visade sig vara 78 år. Han var mycket kultiverad och kunnig, han hade bott femton år i Naini Tal under 1960- och 70-talen och besökt nästan alla de berömda och legendariska pilgrimsmålen i Garwhal och Kumaon och nästan kommit ända fram till Roopkund. Där låg jag i lä. Jag hade ju alltid för litet tid på mig och hade inte ens kommit upp till Mukteshwar eller ner till Bageshwar. I år hade jag inte ens kunnat stanna till i Gwaldam och Almora. Vi talade mycket om världens problem, om den förfärliga miljökrisen och växthuseffekten som hotade förinta allt liv på jorden, om Obama, som vi båda var överens om att stödja, och om diverse filmer. Han talade särskilt varmt om en gammal amerikansk film som hette "Oh God!" som redan på 60-talet belyst dagens globala problem. I filmen lär den invändningen göras mot Gud, att "du har skapat världen men samtidigt förbannat den med en ryslig oreda och olösliga problem," varpå Gud ger svaret, att han visserligen skapat världen och människan men också gett henne ansvaret av en fri vilja, vars konsekvenser människan helt själv måste ta ansvar för. Människans fria vilja skulle alltså ge Gud fullständig ansvarsfrihet.

Det var mycket upplyftande att träffa en så gammal vandrare så högt upp på omkring 2700 meter, dit han gått själv med bara en hjälpstav. Hans syster hade just dött vid 98, familjen hade goda gener, och jag berättade om mina två reskamrater till Ladakh i augusti, som klarat av vad som helst och även pass på 5600 meter utan minsta svårighet i åldern 68-69, vilket varit oerhört upplyftande. Plötsligt blev man då medveten om hur relativt ung man fortfarande var vid bara 60.

Jag hade turen att upptäcka en tibetansk restaurang. Den låg litet ovanför det stora basarghettot i Mallital, så man fick leta sig upp dit längs ett labyrinthiskt gytter av gränder, bakgårdar och trappor, så att man till slut befann sig vid utgångsläget men ovanför. Den andra kvällen provade jag maten där, och den var billig, helt övertygande och superb. Den liknade ingen *thenthuk* jag tidigare intagit någonstans men var desto bättre.

Under dagen gled några moln in som lade hela Naini Tal i dimma, så att man knappt såg sjön ens, men temperaturen var dräglig, och det rädde ingen fuktig råhet. Det var bara att fortsätta att njuta.

Den enda besvikelsen med Naini Tal i år var att mitt favoritställe hade upphört. "Cyberia" var Uttarachals äldsta cybercafé och låg inom ett fantastiskt trivsamt kondis med både te och kaffe, bakelser och läckerheter. Där var alltid varmt och trivsamt, och man kunde sitta där till sent på kvällarna. "Cyberia" hade flyttat till lokalen bredvid, och kondiset hade byggts om till affär. Det fanns inget motsvarande kondis i Naini Tal.

Den andra morgonen var vädret fullkomligt klart, och man kunde njuta för fulla muggar av bergen uppe från stationen vid Naini Peak på 2700 meter. På vägen upp mötte jag fyra mycket trevliga och kultiverade unga män från Delhi som hade tillbringat fullmånenatten där uppe. Det var svårt att gå ner igen.

Avstånden är stora i Naini Tal, så det är omöjligt att inte få god kondis där. Igår till exempel när jag gick till den tibetanska restaurangen i Mallital vid norra ändan av sjön visade det sig att jag hade glömt glasögonen hemma och inte kunde läsa menyn. Det var bara att gå hem de några kilometrarna till Tallital och upp för backen till mitt hotell, hämta glasögonen och sedan gå tillbaka till Mallital igen, vilket tog en trekvart. Man fick i alla fall benövning och ännu bättre aptit, vilket åtminstone för egen del motverkade världens största hälsoproblem: välfärden, enligt vad jag och Rahit uppe vid Naini Peak var överens om i våra diskussioner om världshälsan.

Lika briljant och klar som den andra dagens generösa solsken gjorde dagen, blev den nästa dagen en antiklimax. Redan på morgonen lägrade sig molnen, vilket inte bådade gott: de borde vänta till efter middagen, och klockan 2 bröt ösregnet ut – mitt första regn på resan. Två dagar hade varit molniga, men nu var det färdigt. Det verkade som en mycket lämplig avskedshälsning från det västra Himalaya, när jag nu skulle vidare till det östra.

Strömmen gick, det gick inte att komma ut på nätet då servern sprack, det till och med åskade, så det var bara att slå till reträtt och lämna bergen innan man frös ihjäl.

Dock hade temperaturerna hållit sig anständiga. I Joshimath hade jag haft 10 grader på rummet på morgnarna, men för övrigt hade den hållit sig mellan 13 och 15, vilket inte vållat några problem.

Det var alltså i ruskväder jag lämnade Naini Tal med kraftigt temperaturfall, rå kyla och fuktighet, tät dimma och mera regn. Man blev nästan driven på flykten.

del 8: *Stålbadet*

På stationen i Kathgodam inför den långa väntan på min Bagh-express österut klockan 10 på kvällen hamnade Brian vid mitt bord i stationsrestaurangen, en angloindier som bodde i Thailand, Bangkok, och var på jakt efter en skola åt sin son, som till hälften var av thailändskt blod. Han talade varmt om England, då hans far hade hört till dem som byggde Indien med dess skola, järnvägar, infrastruktur och egentligen allt det som fortfarande höll. Han hade tvekat mellan att sätta sin son i skola i England, Schweiz, Canada och andra länder men slutligen bestämt sig för Naini Tal, Indien, där skolorna var i samma klass som nämnda länder men kostade en tiondel och saknade de västerländska problemen med droger, sex,

våld och kriminalitet, då den indiska kulturen och mentaliteten inte lider av sådant. Han var lärare till yrket, och det var mycket intressant att höra på honom. Även han hade i Naini Tal drabbats av det kraftiga temperaturfallet med regn och rusk och mördarkyla. Vi utbytte givetvis mailadresser och lovade hålla kontakten.

Vi pratade naturligtvis mycket om katastroferna i Thailand, särskilt tsunamin 2004, den största svenska katastrofen i modern tid, då så många svenska strukit med, vilket ledde till arvsfattens avskaffande i Sverige. För närvarande hade översvämningarna i Bangkok sjunkit undan. Brian hörde inte till de drabbade, men inte långt ifrån honom stod vattnet fortfarande 70 cm över marken, så det var inte slut än efter en dryg månad.

Även min vidare resa skulle bli något av ett stålbad. Natten som kom medan tåget ilade söderut var gastkramande kall, och man fick oavbrutet klä på sig mer och mer tröjor, sockor, handskar och annat. Det var dessutom den ökända Bagh-expressen, som kan bli hur mycket försenad som helst och blev det även denna gång. När vi nådde Muzaffarpur i borte ändan av Bihar var vi mer än två timmar försenade, och det blev mer, med den påföljd att när jag äntligen nådde Barauni möttes jag av det beskedet att mitt vidare tåg hade gått. Stinsen satte mig på ett lokaltåg till Katihar, varifrån jag ombads ta mig vidare till New Jaipalguri.

Detta lokaltåg till Katihar var sprängfullt, och det rasade in mer och mer folk hela tiden. Resan blev absurd. Jag satt inklämd och kunde inte röra mig, och skulle jag försöka gå på toaletten skulle jag omedelbart förlora platsen, så det var bara att sitta kvar och hålla sig. Man visste inte heller var man var eller när Kahitar skulle komma, så man var helt prisgiven åt ödet.

Emellertid visade sig Katihar vara ändhållplatsen, det kunde stinsen ha talat om för mig, så att jag sluppit kolla varje station vi passerade med den fruktan att jag redan missat den rätta, och där i Katihar gällde det sedan att hitta ett tåg till New Jaipalguri. En äldre herre menade att jag fick vänta 3-4 timmar på ett sådant.

Natten hade varit fullständigt sömnlös, då man först vakat för att komma av vid rätt station och sedan råkat ut för det fulla tåget, där alla väsnades hela tiden, så man var ganska trött när man stapplade fram till frågedisken vid Katihar, men det visade sig stå ett lämpligt tåg just nu vid perrong ett. Det var ett tåg från Chandigarh på väg till fjärran Assam någonstans, och jag lade detta tåg på minnet som något man kunde använda i framtiden. Med detta tåg kom jag fram till New Jaipalguri klockan 14.14, bara två timmar och fjorton minuter försenat. Men alla jeepar till Darjeeling hade gått för dagen.

Efter mycket köpslående mellan två olika jeepar, som båda var ute för att skinna mig, fick jag till slut plats tillsammans med åtta andra och åkte iväg klockan 3. Halv sju kom vi fram till Darjeeling i mörker, regn, rusk och kyla.

Jag fick dock omedelbart min gamla säng i Tower Views gästhus dormitorium och var därmed parkerad, men det var inte mycket kvar av mig, och vädret behagade skämta. Darjeeling var mörklagt i strömavbrott, det blir det alltid när det regnar, och de flesta ställen var stängda och mörka. Jag kunde inte få någon middag på mitt favoritställe Kunga. Det var kolsvart.

Det var nästan som att vara tillbaka i Darjeeling för första gången igen: strömavbrott, ingen ficklampa, man trampar ner sig i pölar, hittar inte restauranger, går fel i mörkret och ser med fasa an mot natten.

del 9

Natten blev svår men kunde överlevas. Temperaturen föll inte till mer än 12 grader, men som alltid i Darjeeling är det den råa fuktigheten som är förödande och förlamande med främst den paralyserande effekten, att man om morgonen vägrar stiga upp ur sängen.

Allt var dimma och moln, och det hotades med regn hela dagen, så det var inte mycket av det bästa man kunde göra av saken. Självklart motiverades man att planera för att lämna stället.

Jag övervägde till och med att lämna snarast möjligt och undersökte därför flygmöjligheterna exempelvis till Dharamsala härifrån. För sakens skull ordnade jag också ett tillstånd för Sikkim, i fall jag skulle bli kvar och vädret förbättras.

Det fanns inga direktförbindelser från Siliguri till Dharamsala. Man fick byta i Delhi, och där avgick flyget till Dharamsala samtidigt som Delhiflyget avgick från Siliguri. Det var så kallad *dålig timing*.

Jag planerade dock för ett definitivt besök i Sikkim även om man där snart skulle vara hänvisad till att hela tiden bege sig bort från regnet från en plats till en annan där det regnade mera. Flygkomplikationerna ledde mig till att i alla fall satsa på en fasansfull tågbiljett.

Det visade sig att det för ovanlighetens skull inte var någon längre kö till biljettkontoret, så jag ställde mig i den och kom genast till tals med problemen. Emellertid visade det sig att jag enligt indisk värdemätning numera var en "*senior citizen*", alltså åldring, då jag fyllt 60, vilken nyfödda status alltså gav mig plötsliga privilegier. Jag kom förbi alla väntelistor och köer och fick biljett direkt till det snabbaste tåget *Rajdhani* i luftkonditioneringsavdelningen för bara 1035 rupier (150 kronor), ett av de lyxigaste tågen i Indien, som skulle avgå bekväm tid efter middag den 25-e och föra mig till Delhi till tiotiden följande morgon, varefter jag lugnt kunde passera en dag och en natt i de tibetanska kvarteren Mainu Ka Tilla i ersättning för Dharamsala och sedan ta tunnelbanan ut till flygfältet lagom till mitt flyg söndag morgon. Därmed hade jag nio dagar att disponera i Darjeeling och Sikkim. Jag hade känt tidsnöd inför resan till Darjeeling och därför hoppat över Gwaldam och Almora, och plötsligt hade jag nu hur mycket tid i Darjeeling som helst.

För att fira detta på lämpligt sätt gick jag till gamla *Orient* för lunch. Ja, det gamla strävsamma paret satt fortfarande kvar där och skötte ruljangsen långt uppe i 80-årsåldern. Det var för dem bara att köra på.

Darjeeling var alltid för mig en överväldigande utmaning på mina resor, det hade alltid erbjudit överraskningar och ej sällan av icke positivt slag, och i år var det bistra vädret en synnerligen avskräckande utmaning. Ändå hade jag aldrig sett så mycket västerländska turister i Darjeeling, nästan lika mycket som i Dharamsala, och betydligt mer än i Rishikesh och Manali, fastän vädret med molnen och dimmorna och regnet och den tilltagande kylan och tristessen knappast kunde visa upp ett mera motbjudande ansikte. Det var till och med kallt på *Glenary's*, där folk satt påpälsade i både täckjackor och tjocka sjalar samtidigt.

I detta hemska väder under i princip de mest odrägliga omständigheter dök Johannes upp. Han var i Kalimpong, och vi hade kommit överens om att han skulle komma ner när jag kom upp, och den säkraste träffpunkten hade vi bedömt vara *Glenary's*. Igår hade jag

meddelat honom min ankomst, och han dök upp just när jag hade påbörjat min andra tekanna.

Återseendet var hjärtligt men något sordinerat på grund av vädret, då det var kallt till och med inne på *Glenary's* fastän de använde värmebatterier. Vad vi talade om riskerar att bli denna resas mest kontroversiella kapitel hittills.

Jag berättade för honom om mina lyckträffar både i Naini Tal och Darjeeling, då det att jag var 60 hade inneburit överraskande privilegier i Indien, då jag som 'senior citizen' (åldring) kunde strunta i köer och väntelistor och automatiskt kunde få biljett direkt av vilket slag det vara må. Han hade ju ännu ett stycke kvar till 60, då han tills vidare bara var i 50-årsåldern.

Vi kom att tala om de böcker jag hade läst, och då jag lyckats ta mig igenom alla Jüri Linas sju svenska böcker med utomordentlig behållning talade jag varmt om denna författare. Johannes hade träffat honom flyktigt under 80-talet när han var ny här, (han kom ju till Sverige 1979 när Johannes och jag först träffades,) och då han hade mycket gemensamt med Jüri Lina både beträffande rysk bakgrund och hård uppfostran med det kommunistiska trycket oavbrutet som ett plågeri, hade han följt med estsvenskens förehavanden så länge han kunnat. Detta hade avbrutits när han flyttade till Indien 1992.

Jag återgav de av Linas böcker han inte hade läst, främst de tyngsta och den sista UFO-boken (1992), varunder Johannes blev alltmer allvarlig. Själv hade jag ingen UFO-upplevelse, men både Jüri Lina och Johannes hade haft sina. För första gången fick jag höra närmare om Johannes erfarenhet av de flygande tefaten.

del 10: På tal om UFO

Han frågade mycket noga om detaljerna från Jüri Linas skildringar, hur utomjordingarna burit sig åt för att kommunicera, hur de manipulerat sina utseenden, hur deras farkoster såg ut, och så vidare. Allt detta kom jag ihåg från Linas bok, och Johannes bekräftade att allt stämde.

"Jag skulle inte tro att deras civilisation ligger 3-4000 år före oss som de hävdar, men det är fullt realistiskt att anta att vissa av dem kan ligga tusen år före oss. Se på oss själva för tusen år sedan och idag. Då krigade vi med yxor och blotade till gudarna och rodde våra fartyg. Idag kommunicerar vi globalt och digitalt och kan spränga världen i luften. De som inte behöver lära sig språk för att kunna använda sig av dem, kommunicerar telepatiskt som helt naturligt, kan leva så länge de vill och manipulerar fritt med dimensionerna och till och med med tiden, kan mycket väl ligga minst tusen år före oss.

Min senaste UFO-träff var för bara några år sedan, och min första var på 90-talet. Där emellan har jag inte kunnat räkna dem. De bad mig från början följa med på ett besök hem till dem, men jag vägrade envist från början, då min plats var här, det var här jag hade min livsuppgift, och den ville jag inte låta störas av omtumlande erfarenheter av främmande planeter, dimensioner och civilisationer. Detta hade de förståelse för medan jag var mycket noga med att samtidigt poängtera, att jag satte värde på deras kontakt och gärna ville fortsätta ha den. Detta behagade dem, och sedan dess har vi haft fortlöpande kontakt, mest telepatiskt, så att de inte nödvändigtvis måste söka upp mig."

Naturligtvis var jag intresserad av att få veta hur han hade sett att de sett ut.

"Som din författare tycks belysa, så tycks de kunna manipulera sina egna former. Ju mer de gör detta, desto lättare är de att ha kontakt med. De allra bästa och mest positiva är de som konsekvent får sina kroppar att se ut som vanliga vackra människor, så att skillnaden blir minimal. Ju mindre de ser ut som människor, ju mindre mänskliga de verkar, desto svårare och mera komplicerad och kritisk kan kontakten bli. Då jag visste vad det handlade om förstod jag genast vad de var för ena och blev inte alls förskräckt vid deras kontaktinitiativ, vilket de flesta blir, utan bara skärpte mig för att kunna sköta och bevara kontakten. Detta har jag lyckats med."

"Vad pratar ni om?"

"De svåraste tänkbara saker. I princip alla jordens problem och i synnerhet sådana problem som människor själva har svårt för att konfrontera och diskutera."

"Kan du berätta om ert senaste möte?"

"Det var här uppe i bergen. Dimman låg över dalarna, medan den övre bergsregionen, typ Sandakphu, badade i solsken och klarhet i en fulländad och nästan varm höstdag vid monsunens avtagande. Jag var ensam med bergen när jag såg en äggformad farkost landa med utspretade spindelben, precis som en lockespindel eller harkrank, långa smala ben, men mycket elastiska. Sedan kom de ut och såg ut som fulländade människor."

"Var de blonda och långhåriga?"

"Hur kunde du gissa det?" Jag nämnde att Jüri Lina beskrivit flera sådana. "Vi återanknöt genast till vår förra diskussion ett knappt år tidigare, men de var denna gång mera brutalt direkta. Det gällde naturligtvis den globala miljökrisen och dess enda bov överbefolkningen. De hade tydligen varit i kontakt med den gamle professorn James Lovelock, han med den mycket intressanta och övertygande Gaia-teorin, om allt liv på planeten som en enda enhet med universellt medvetande som vid behov själv kan åtgärda obalanser, som helt offentligt hävdade att mänskligheten bör reduceras till 500 miljoner medlemmar, alltså sju procent. Hur detta skall ske har ingen ens kommit med något förslag till, men tydligen har Lovelock kommunicerat problemet till utomjordingarna och bett dem åtgärda problemet. Detta har vållat utomjordingarna ansvarsproblem. Vem skulle ta ansvar för något som ingen vill göra, hur angeläget det än vore?"

De sökte mitt råd i denna fråga och frågade mig rent ut om jag ville ta ansvaret för en ny böldpestepidemi som den under medeltiden eller svininfluensan efter första världskriget fast i tiodubbelt högre skala. Naturligtvis varken ville eller kunde jag det, lika litet som någon annan. Och dessa utomjordingar har som princip och nästan lag att inte blanda sig i mänskliga angelägenheter. De kommer hit för att försöka hjälpa till med utvecklingen av oss, men politik är för dem som universums mest riskabla sjukdom. Den mänskliga historien, så hemsk som den har varit, är det sista de vill ha något att göra med."

"Så deras roll är närmast som en sorts beskyddare och välmenande övervakare."

"Precis. De vill inte se någon planet gå åt skogen, vilket denna planet oavslåeligt varit i riskzonen för att göra ända sedan atomsprängningarna 1945. Och den risken har förvärrats genom den aldrig hanterade överbefolkningsfrågan."

"Kom ni fram till något?"

”Naturligtvis ingenting konkret. Vi rörde oss bara med hypoteser. Vi kom fram till att problemet skulle kunna lösas utan ansvarsproblem om någon anonym försiktig hjälte eller kamikadzesjäl kunde ta på sig ansvaret att släppa något förödande virus eller specialbakterie lös över jorden som bara skulle drabba människor men desto fatalare, så att mänskligheten åtminstone till synes på naturlig väg skulle reduceras till ett sådant antal att planeten kunde försörja dem, vilket den inte kan nu längre. Men en befolkningstillväxtreduceringsdisciplin är nödvändig och ett måste. Annars måste nya elimineringsvirus frigöras gång på gång på nytt och på nytt. Det vore som en operation som aldrig lyckades. En enda effektiv operation som fixade problemet en gång för alla vore i högsta grad önskvärt, både för patientens och planetens välfärd. Det kan också hända att naturen enligt Gaiahypotesen fixar saken själv. Dessa är de båda mest diskuterade alternativen mellan oss och mellan mig och de utomjordingar jag kom och förblir i kontakt med.”

del 11: *Allvarsmoln i Darjeeling*

Det kunde inte hjälpas, men det var mycket jag avundades Johannes, främst hans alltjämt imponerande ungdomlighet, han hade knappast tappat något hår alls och såg mycket yngre ut än jag fastän han också skulle vara 60 nästa år, och han frös inte alls, inte ens i Darjeeling. Hans stålhälsa kom sig nog mest av att han inte alls längre levde i Sverige men i stället på nästan ständigt rörlig fot i mycket hälsosamma bergstrakter för det mesta – som tibetanerna.

Min sista morgon i Darjeeling för tillfället före Sikkim passerade jag tillsammans med den vackra Svenja från Hannovertrakten. Hon hade arbetat ett år som lärare i Indonesien och visste allt om problemen med indonesiska-javanesiska och hur tagalog förhöll sig till dem. Hon hade sedan besökt översvämningarna i Bangkok och rest omkring i Burma, där folk levde på ett hopp som när som helst kunde tillintetgöras på nytt av den gräsliga diktaturjuntan. I Indien hade hon bara upplevt Calcutta och det regn- och dimdrabbade Darjeeling men skulle på vägen västerut besöka Varanasi och Taj Mahal med kanske andra turistfällor. Vi pratade i två timmar innan hon skulle avresa och blev mycket goda vänner.

En dålig nyhet nådde mig på eftermiddagen. Dolly hade gått bort i somras efter en svår cancer i inälvorna. Hon hade i det längsta vägrat besöka läkare, varför det var för sent när hon till slut inte längre kunde annat. Hon var bara 56 – jag trodde alltid att hon var äldre än jag, och hon tog alltid emot mig som en storasyster. Därmed hade jag förlorat min bästa vän i Darjeeling. Det var hennes son som upptäckte mig i ett tesjapp och kom in, och jag har åtminstone fortfarande kontakt med honom och lovade besöka honom och hans far munken vid den japanska fredstupan när jag kom tillbaka från Sikkim.

Där hoppades jag möta på nytt min unge vän från Korea, som delat rum med mig, och Thomas Christian från Frankfurt, som båda denna dag avrest mot Pelling.

Dolly var lärarinna på *the Loreta College* i Darjeeling, en av dess finaste skolor för bara flickor, och det var där jag för länge sedan anmodades att hålla en föreläsning om litteratur i allmänhet, vilket projekt äntligen kunde genomföras senast jag var här för två år sedan – och nu var hon plötsligt borta.

På eftermiddagen hade jag te med Johannes på Frank Ross i stället för Glenary's, för Glenary's körde då med hård musik som omöjliggjorde bättre samtal. Han var mer än någonsin engagerad i den tibetanska frågan, och för honom var det alltid ett nöje att komma till Darjeeling, där tibetanerna hade klarat sig så bra och i regel arbetat upp sig till toppositioner med alla de bästa restaurangerna och hotellen, medan han i Dharamsala aldrig kunde slippa "den oändliga tibetanska melankolin över att aldrig kunna återvända till sitt eget land" då det förblev ohjälpligt kroniskt våldtaget, vilket inte minst alla årets tibetanska självmordsbrännare burit vittne om.

"Materialismen såsom den i princip etablerats som ideologi och nästan religion genom socialismen i de kommunistiska länderna, främst Ryssland och Kina, är kanske mänsklighetens värsta misstag genom tiderna. Genom socialismens diktatur förvandlades Ryssland och Kina metodiskt till världens största miljöförstörelser, i Ryssland minskar populationen genom alkoholism, cancer, miljögifter och social misär, Ryssland har insett sitt misstag och försöker arbeta sig ifrån det, men Kina är mitt uppe i det med en fullständigt snedvriden demografi genom den hårda barnbegränsningen, som lett till att en majoritet nyfödda flickebarn mördats. Och av detta monstruösa Kina är Tibet ockuperat med våld och förblir det. Det är världens svarta hål av oåtgärdat förtryck. I sextio år har det tibetanska ramaskriet förblivit upphöjt mot världens omänskligaste förtryck utan att någon menat sig kunna göra något åt saken. Tibetanerna fortsätter att decimeras genom åsiktsförtryck och en ständig flyktingström, medan den socialistiska diktaturen i Kina får fortsätta hålla på och förstöra landet och utrota minoriteter. Det har varit oacceptabelt i 60 år och förblir oacceptabelt och ett sår i hela mänsklighetens ansikte som bara blir värre och en större vanära för mänskligheten så länge världens värsta, mest obefogade och orättvisa förtryck får fortsätta. Förstår du varför jag inte kan lämna tibetanerna? De är mänsklighetens värsta symptom på mänsklighetens tillstånd. Om ingenting kan rädda tibetanerna kan ingenting rädda mänskligheten."

Han stämplade alltså den ideologiskt dogmatiska materialismen, såsom den etablerats av socialistiska diktaturer under 1900-talet, som roten till det onda och en skada som måste åtgärdas innan mänskligheten kan fortsätta.

del 12: *Phudong*.

Det var dags att bege sig till Sikkim. Jag steg upp i ottan och för första gången i solsken över Darjeeling. Mina vänner från Amerika och Tyskland, Austin och Svenja och några till, hade stigit upp halv fyra igår i hopp om att få en skymt av Kanjenjunga innan de måste resa vidare. De tog en jeep ut till Tiger Hill där de tillsammans med minst 50 andra jeeps besättningar och passagerarturister fick stå och frysa i väntan på soluppgången, som bara bjöd på moln och dimma. Idag var det vackert, och idag på morgonen i leende solsken med Kanjenjunga strålande av härlighet måste de ge sig av.

Jag hade turen att få en väldigt trevlig medpassagerare, en civilingenjör som pendlade mellan sitt hem i Lebang utanför Darjeeling och ständiga projekt i Sikkim. Hela hans familj för övrigt var lärare, och han hade två späda barn. Han bjöd mig hem till sig, och vi diskuterade vilda planer för framtiden om att tillsammans bege oss upp till Sandakphu längs

hemliga billiga vägar. Bara detta var motivation nog för att börja planera en återkomst nästa år.

I Gangtok mötte jag samma infernaliska storstadsjakt som vanligt och skyndade mig upp förbi hela stan för att snarast möjligt kunna lämna den. Plötsligt var jag framme vid jeepstationen för norra Sikkim, där jag genast fick en jeep till Phudong. När den fyllts körde vi iväg – klockan var väl ungefär halv två. Jeepen förevisade den vanliga skräckinteriören: bombastisk dunka-dunk-musik hela vägen, där öronpropparna kunde utestänga musiken men inte jordbävningssdunket, och flickor spyende ut genom fönstren. Vägen var i sämre skick än någonsin, och som passagerare längst bak slog man hela tiden huvudet i allt som var hårt omkring det.

Men man kom fram till Phudong klockan 3, och den första person jag såg var min värdinna. Hon tog emot mig som om jag lämnat igår, men det var två år sedan. Hon bjöd genast på en substantiell lunch, och sedan gick jag upp till klostret.

Två skolflickor var på väg upp, de var systrar, skolan hade just slutat, och de bodde tydligen ovanför klostret. Jag bedömde den äldre som 13, men hon var 16 och hur rar som helst. Hon hette Bundy och ville bli min vän, och det fick hon.

Själva klostret beredde bara behagliga inblickar. Phudongklostret är ganska stort, utom själva templet omfattar det ett helt kvarter av byggnader runt omkring, och allt är väl skött och exemplariskt underhållet. Bara volleybollplanen för de yngre munkarna var ganska lerig, men det berodde på den fuktiga väderleken. Inne i klostret var den hemliga kammaren öppen där det satt någon och mässade, så jag gick in. Det är det så kallade demonrummet med svarta demonspöken målade med svart bakgrund på alla väggarna, där munkarna håller sina hemligaste sessioner. Det var fritt fram idag – där satt en ensam munk och höll i gång med sin puja, och lät honom hålla på.

På vägen därifrån fick jag sällskap av en annan munk, en typisk liten tibetan, som var mycket käck och ivrig. Vi blev så goda vänner att han inbjöd mig till en hemlig session i demonrummet i morgon på morgonen, vilket jag inte kunde tacka nej till direkt.

Min värdinnas man var bortrest till Yumthang men skulle komma hem i morgon, så det var ytterligare ett skäl för mig till att stanna mer än en dag. Vädret hade varit si och så hela dagen, molnen hade kommit upp tidigt, men det hade inte blivit någon regnrisk, så man kunde även hoppas på att det skulle fortsätta klarna upp.

Där på mitt hotell Norbuling hos min värdinna dök en vänlig polis upp, som visade sig vara just den polis som för fjorton år sedan tagit fast den tjuv från Bangla Desh som stulit min reskassa på 6000 rupier, vilka jag tack vare denna polis då återfick vid återkomsten nästa år. Vi hade en hjärtlig konversation, det visade sig att han hade tre svenska vänner i Göteborg, som han tjänstgjort tillsammans med i Kosovo under FN:s insatser där. Han blev så glad över vårt sammanträffande att han gav mig en liten whiskyflaska *Royal Stag*. Jag ville dela den med honom, men han tackade nej: jag skulle ha den själv. På hans försiktiga förfrågan om jag kanske var nykterist svarade jag som det var, att jag drack vad som helst men aldrig rökte något. Detta behagade honom.

Jag kunde då berätta för honom, att den person jag senast druckit *Royal Stag* med var Lama Yonda, som jag hoppades få träffa härnäst i Pelling-Pemayangtse. Det visade sig då att

min polisväns kusins bror var svärson till Lama Yonda. Jag visste inte ens att Lama Yonda hade en dotter. De hade tydligen ett hotell i Gangtok.

På kvällen talade vi mycket om jordbävningen, som ägt rum i norra Sikkim den 18 september. Min värdinna hade aldrig upplevt en jordbävning i Sikkim tidigare, och den hade anställt stora skador. Epicentret låg fem mil norrut, men även hennes hus hade skadats, och det var anledningen till att vägen norrut från Gangtok nu var i sitt sämsta tillstånd någonsin. Den hade i princip ännu så länge bara gjorts hjälpligt farbar.

Som nattläger fick jag det finaste rummet i hela huset, deras salong i andra våningen. Det var så mycket som 14 grader i rummet (10-11 i Darjeeling) och min bästa indiska middag under resan hittills, ris och linser men smakligt. Man var helt bortanför världen långt ute på landet i norra Sikkims vilda urskogar och utan Internet – vad kunde vara mera hälsosamt?

del 13: *Polismästaren i Phudong.*

Polismästaren bjöd mig på en liten frukost med kaffe och kaka och var mycket angelägen om att jag skulle frambära en gåva till en av sina gamla kolleger inom FN-tjänsten i Kosovo, som bodde i Göteborg. Tyvärr kunde han dock inte hitta adressen. Han sökte överallt, och naturligtvis var efternamnet omöjligt att komma ihåg. Förnamnet var John, och han bad mig ändå försöka hitta honom och överlämna gåvan, en ganska stilig mössa. Jag bad honom fortsätta söka efter adressen.

Efter inbjudan igår gick jag upp till tempeltjänsten i klostret klockan 9 och måste därmed inhibera min plan på att besöka Mangan och Singik 3 mil högre upp för att hälsa på Kanjenjunga. Frågan är om inte detta hade varit mera meningsfullt. Min inbjudande munk fanns naturligtvis inte där, puijan ägde inte alls rum i det hemliga rummets intimitet utan var en vanlig munkförsamling i stora huvudsalen med ungefär 30 deltagare, och visst var det stämningsfullt och intressant. Ämnet tycktes också vara högeligen väsentligt: medkänsla-medlidande (*compassion*) och vikten av att vara mänsklig, det enda som alla människor har eller kan ha gemensamt, varför ingenting borde vara viktigare än utvecklingen och odlingen av den förmågan, karaktären och grunden för vår existens, så visst var puijan (som alla puijor) uppbygglig.

Polismästaren var mycket tillmötesgående. Han visade den största omtanke i förmedlandet av sin present genom mig till sin före detta kollega i Kosovo, och vi gjorde allt för att underlätta saken. Jag gav honom min e-post-adress, medan det var tveksamt om hans Yahoo fortfarande fungerade, då han inte använt den på 4-5 månader.

Ett annat orosmoment dök upp mot kvällen. Min värdinna varnade att mitt rum (salongen) skulle ockuperas under 2-3 timmar under kvällen av ett sällskap vänner, som skulle inta en måltid. Jag skulle alltså hänvisas till de lägre regionerna med de lägre temperaturerna under denna tid, tills mitt rum blev tillgängligt igen. I det längsta hoppades jag naturligtvis att dessa gäster inte skulle dyka upp.

Halv nio hade de ännu inte dykt upp, men efter halv nio dök de upp, den ena efter den andra. Jag hade placerat mig strategiskt i salongen för att vara med om vad som egentligen hände, och de kom den ena efter den andra och fyllde upp rummet i ett ständigt tåg som hela tiden fylldes på. Till min stora glädje var en av dem min värd, som äntligen kom

tillbaka efter en lång resa norrut. Vi hade ett gemensamt öde: ständigt mera arbete, ständigt mindre pengar, men vi diskuterade även den globala väderkrisen.

Det hela utvecklade sig till en regelrätt fest med mycket whisky och mat, och man fann sig i det bästa tänkbara sällskap. När man hamnar i ett regelrätt buddhistiskt sällskap finner man sig ofta överväldigad av att all denna vänlighet och generositet verkar för god för att kunna vara sann, men den *är* sann. Jag har ofta upplevat detta. Man är van vid hårda, själviska och materialistiska attityder som alltför ofta verkar nedslående och direkt mördande, och när man sedan möter motsatsen, som i ett land som Sikkim, finner man det svårt att tro på det. Men det är verkligen uppriktigt menat utan några reservationer.

Festen pågick i två timmar fram till halv elva, när plötsligt alla bröt upp på samma gång. Onghel, min värd, berättade att han aldrig varit utanför Indien men medgav, vilket jag bekräftade, att Sikkim ändå var ett av världens vackraste länder. Det hade bara 5-600,000 invånare men konstituerade av sig självt kanske världens vackraste naturliga trädgård.

Följande morgon tog polismästaren hand om mig. Jag hade försiktigt ställt en förfrågan om det var möjligt på vägen ner till Gangtok att ta en vända upp till Mangan och Singik tre mil högre upp, bara för att få en glimt av Kanjenjunga, om det var möjligt. Tashi Gyatso, som han hette, var mer än villig, men vi fick då starta tidigare. Det blev uppstigning före 6 för att hinna uppleva Kanjenjunga under de bästa morgontimmarna. Det var hårt att behöva stiga upp så tidigt efter en så gedigen fest med så mycket whisky, men det gick.

När jag infann mig klockan 6 låg han ännu och snarkade. Jag lyckades väcka honom, och det visade sig att han hade haft en dålig natt med diarré. Jag frågade honom om han alls var i form att genomföra företaget, men visst ställde han ändå upp, och iväg for vi.

Det visade sig vara den mest lysande morgonen på hela resan hittills. Vi fann Kanjenjunga norr om Mangan alldeles strålande i sin morgonprakt, och både han och jag fotograferade henne och varandra med henne. Det blev en verkligt lyckad fotofest. Jag hade inte varit på stället på fem år och då bara kunnat ta analoga bilder, så detta tillfälle var verkligen ett unikum.

Vi återvände till Phudong för en hastig frukost, varvid jag fick säga adjö till min värdinna och återsåg alla de glada festprissarna från gårdagen. För oss alla hade det varit en oförlömlig fest för livet och kanske resans höjdpunkt.

Vi for vidare till den gräsliga storstaden Gangtok, nu 150,000 invånare (50,000 när jag besökt den första gången för 16 år sedan), en hård, modern och avskräckande metropol med hög frenesi, där jag aldrig mer kunde trivas eller vilja stanna, men Tashi tog mig med till sitt hus nedanför staden efter att vi fixat min jeepbiljett till västra Sikkim. Det gick bara en jeep till Geyzing (nedanför Pelling) denna söndag, och jag fick sämsta tänkbara plats: längst bak i mitten.

Tashi ordnade så att jeepen kunde plocka upp mig vid hans hus, alla jeepar ut ur staden måste passera den vägen, och på det sättet fick vi litet extra tid. Han hittade ändå inte adressen till sin vän John i Sverige men lovade maila den till mig senare (vilket han aldrig gjorde – förmodligen hittade han den aldrig).

Vi fick vänta på jeepen en hel timme. Den var försenad. Till slut kom den plötsligt, och vårt avsked blev abrupt.

Tashi var alltså tibetansk sikkimes och polismästare i Phudong. Under Kossovokrisen hade han tjänstgjort för FN och så kommit i kontakt med internationella soldater i fredens tjänst. Han var mycket mångkunnig och ivrig och intresserad av allt. Det var alltså han som tagit fast tjuven som stal min reskassa 1997 och som min väninna och reskamrat det året, Belinda Davis, råkat ut för. Han hade velat hjälpa henne precis som han nu visade en sådan utomordentlig omtanke och tjänstvillighet mot mig, men hon hade missförstått hans avsikter, tackat nej och missat Kanjenjunga. Han var visserligen ganska påfrestande med sin påträngande påstridighet, men jag kunde ta det lätt och tog hans omtanke för den uppriktighet den var. Vi blev därmed vänner för livet.

del 14: *Lama Yonda*

Resan till Pelling blev ännu en mardröm. Man satt trångt i jeepen, vägarna i Sikkim var efter jordbävningen i sämsta tänkbara skick, det gick utomordentligt långsamt, skakigt och gropigt, och vid Rawangla gick jeepen sönder. Vi var då halvvägs, och klockan var fyra. Det började redan skymma. Efter en halvtimmes reparation kunde vi fortsätta under tilltagande mörker. Klockan 7 (efter fem timmar, bara drygt tio mil,) var vi äntligen framme i Geyzing. Jag hade utlovats vidare transport med samma fordon till Pelling 8 km högre upp, men nu backade chauffören då det var så sent och mörkt. Något annat fordon stod inte att finna.

Någon försökte pressa mig på 200 för att ta mig upp de åtta kilometrarna. Jag föreslog 100, men då ville de inte ta mig. 200 var rena utpressningen.

Till slut blev jag arg och gick upp. Det var halvmörkt, men det struntade jag i, och det fanns ändå stjärnor. Flera fordon passerade mig på vägen upp, både taxibilar och jeepar. Jag gick mitt i vägen för att få dem att stanna och kanske ta mig. En försökte med 200 igen. En annan bara tutade bort mig och körde förbi. Snart fick jag också alla infernaliska skällande hundar efter mig. Det var motsatsen till den översvallande medkänslan och vänligheten i Phudong.

Efter en timme var jag framme och kunde ta igen mig med varm dryck och middag, men jag var på dåligt humör. Jag var ändå *senior citizen* och över 60, ingen bil hade velat hjälpa mig fram upp för den 8 km långa backen utom till ockrarpriser, det var dålig stil och dålig reklam för Pelling – och givetvis saknade jag mina innerliga vänner i Phudong. Inom ett dygn hade dessa båda små orter, båda säten för anrika kloster, demonstrerat den absoluta kontrasten mellan god service och dålig i Sikkim.

Som pricken på i-et fick jag inte sitta kvar i restaurangen och skriva efter middagen. Klockan var inte mer än halv 10, men en av köksorna ställde sig demonstrativt och väntade ut mig. Jag försökte övertyga henne att jag kunde släcka ljuset själv efter mig, men hon insisterade på att köra bort mig. Jag fick fortsätta skriva på rummet – utan bord.

På morgonen fick jag den dåliga nyheten. Mitt värdfolk, mina vänner sedan 13 år, var på sjukhus. Frun var sjuk i jag fick inte veta vad, men efter Dollys frånfälle kunde man befara vad som helst. Jag kanske inte alls skulle få träffa dem.

Jag gick dock upp till klostret Sanga Choeling på morgonen, det äldsta i Sikkim, från 1642. För första gången fann jag det öppet, men det var molnigt väder, så det var ingen mening i att stanna länge där. På nedvägen träffade jag en trevlig israel. Han hade också provat mitt ställe Garuda men funnit det för dyrt och flyttat till Ladakh Guest House, ett betydligt mera anspråkslöst ställe, som troligen skulle bli mitt lokus nästa gång. Garuda hade förvandlats till oigenkännlighet under dessa 13 år, från ett intimt och trivsamt hemtrevligt ställe till halvvägs lyxhotell med TV i nästan varje rum.

Internet fungerade inte eller dåligt, så jag gick till ruinerna i Rabdentse och passerade Pemayangtse på återvägen. Den första människa jag såg var Lama Yonda. Han tog vänligt emot mig, var mycket vital och pratsam och hade bara problem med sitt knä, och ville inte släppa mig. Han tog mig med sig till sin skola och frågade nostalgiskt om den svenska kungafamiljen. Han hade ju varit kaptan för Sikkims siste konungs livvakt och åkt i fängelse bara därför utan att ha gjort något annat än sin plikt. Hans skola har nu 18 lärare men inga utländska, och den stora skrivsalen högst upp var omgjord till ett tempel med en pyramidal mandala i mitten. Vi kom överens om att träffas igen senare på eftermiddagen.

På vägen ner mötte jag min nye Londonvän Harry, som bodde i Deptford av alla ställen, och en ung polack. De var på väg till Pemayangtse, men jag rekommenderade dem varmt ruinerna i Rabdentse, som bara låg en kilometer längre ner.

Mitt möte med Lama Yonda mot aftonen blev äventyrligt. Vi hade avtalat tid klockan 17, men när jag kom till hans hem var allt släckt och låst. Ingen visste något, men någon sade att han kunde vara vid skolan, så jag begav mig dit. Det var strömavbrott, så även där var allting släckt, men jag fick tag på honom just när han höll på att lämna skolan. Han hade inte

glömt vårt möte, men han hade fått fullt upp med skolan: tre elever hade i mörkret begett sig ner till Pelling, vilket var förbjudet för eleverna efter mörkrets inbrott. Vi blev kvarhållna där med detta bekymmer en timme. Lama Yonda ursäktade sig med: "Vad händer om någon elev då blir påkörd i mörkret? Jag åker i fängelse som ansvarig!"

Till slut fick vi äntligen en stund tillsammans, varunder vi hann diskutera det viktigaste. Under de senaste två åren hade Indien hunnit genomföra oräkneliga hydroprojekt i Sikkim, jag hade sett en av de mastodontiska dammarna vid Singtam, det hade sprängts tunnlar överallt, och enligt Lama Yonda var detta anledningen till jordbävningen. Sikkims natur, fastän nästan intakt och till 90% urskog, är ytterst sårbar, och Himalaya växer medan dalarna grävs djupare av floderna. Det är utmärkande för några av världens mest ambitiösa dammprojekt att de genomförts trots seismologers varningar, som Tehridammen ovanför Rishikesh, den ökända Three Gorges Dam i Kina och de flesta andra. När en sådan storhetsvansinnig damm brister, och det måste ske förr eller senare, blir konsekvenserna oöverskådliga.

Vi diskuterade även Sikkims kungahus. Den tredje sonen till förre kungen är de facto konung av Sikkim och därtill en högt utbildad buddhist. Under tolv år hade han under tre månader varje år varit i reträtt enligt buddhistisk disciplin och meditationspraxis och därmed fördjupat sig så i den mänskliga naturen och själen att han inte bara var kung av Sikkim utan även kung av mänskligheten, enligt Lama Yonda.

Vi kommer därmed in på frågan och mysteriet i att vara mänsklig, vilket kanske är universums högsta utbildning. Man kan inte vara nog mänsklig, medan det är lätt att spåra ur och bli omänsklig. Denna balansgång, såsom den framför allt skildrats i Asiens två berömdaste moraliska och filosofiska skrifter, Bhagavad-Ghita och Lao-Tses lära om vägen, "Tao-Teh-King", torde vara eftersträvansvärt för alla människor och ett självklart ideal, som alla borde sträva efter.

Han bjöd mig på chang, på middag och på whisky under vårt samtal, men tyvärr rann tiden ut, så jag kunde inte stanna över middagen. Jag måste bryta upp, klockan var halv 9, och mitt hemlokus stängde portarna och restaurangen klockan 9 – det var 6 km ner. Jag måste även betala min räkning, då jag skulle bege mig morgonen därpå. Vi beslöt att fortsätta diskussionerna nästa år, och jag lovade honom att då ta bättre tid på mig. Den här resan hade behövt minst fem extra dagar.

I natten strålade dock alla stjärnor, vilket bådade gott för morgondagen. Jag hade fått en duvning av buddhistiska initieringar i både Phudong och Pemayangtse och kunde inte mer än vara nöjd över behållningen av lektionerna och nödvändigheten i att helt enkelt vara mänsklig.

del 15: *Darjeeling*

Det var svårt att lämna Pelling när vädret var som bäst, men jag hann i alla fall med en fullvärdig soluppgång från klostret Sangha Choeling klockan 6 på morgonen. Solen berörde toppen på Kanjenjunga precis klockan 6, varefter Kanjenjunga gradvis framträdde i all sin härlighet.

Jag hann också träffa Harry från London strax innan jag gav mig av, så att vi kunde byta adresser. Han hade ju rest i Ladakh, vi var båda lika välbekanta med klostrena där, så vi kunde mycket väl träffas där på nytt om inte i London. Han hade enbart lovord till övers för läsplattor, på engelska "kindle", vilket var ett nytt ord för mig, så att han entusiasmerade mig att åtminstone pröva denna mirakulösa uppfinning, på vilken man kunde lagra hur mycket böcker som helst och läsa texten i dem i en storlek som man själv kunde välja.

Klockan 7 gick bussen, och med mig följde min nye koreanske vän, en bonde och biodlare som var lika förtjust i Indiens högländ som jag. Jag tog upp med honom frågan om biktisen till följd av den digitala strålningstrafiken, där mobiltelefonmanin är den stora boven, men han bodde uppe i bergen i Korea fjärran från all sådan trafik, så hans bin mådde väl. Tyvärr steg han av i Gyelshing (Geyzing).

Klockan 10 var vi nere i Jorethang, och där var den gamla Darjeelingstationen borta. I stället hade det konstruerats ett gigantiskt jeepkomplex i tre våningar för trafik över hela Sikkim, där det enda man kunde göra var att gå vilse under hopplöst letande efter rätt destination. Där fanns inte ens trappor, så man måste gå upp längs körbanorna, alldeles som i ett parkeringshus.

Till slut hittade jag en jeep, där jag fick plats nummer 3, som skulle avgå när alla jeepens platser fyllts. Jag fick alltså tid för en äntlig frukost.

Detta visade sig praktiskt taget omöjligt i hålan Jorethang. Jag gick in på flera ställen, men antingen hade de inte ägg eller te eller bådadera. Det enda som folk tycktes göra på de serveringar som fanns var att supa. Spritbutiker fanns överallt, så att nästan var femte butik var en spritbutik. Inget system där, utan vem som helst fick sälja vad som helst. Poliskonstapel Tashi Gyatso, min gode vän från Phudong, hade utan vidare anfäktat, att "i Sikkim är vi alla alkoholister". Han gav mig en halva whiskyflaska den första kvällen och den andra kvällen en till och förvånades då storligen över att jag ännu inte avslutat den första. Hans gode svenske vän i FN-tjänsten i Kosovo hade föregått med gott exempel och hävdats, att man omöjligt kunde klara sig utan två hela flaskor whisky om dagen. Denna naturliga och självklara alkoholism är Sikkims största problem. Tashi Gyatsos patentkur mot detta var rörsocker, som han menade att hjälpte levern på traven.

Klockan 11 bar det av med jeepen från Jorethang, och vi nådde Darjeeling före klockan ett. Precis när jag passerade det gamla rådhusornet (1850) slog dess Big Ben-klocka ett. Jag fick tillbaka min säng i Tower View, jag var ensam i dormitoriet där nu, liksom jag varit i Pelling, varefter jag gick på lunch hos gamle Orient.

Varje gång jag återkommer till Darjeeling ställs jag inför ett fenomen som tvingar mig att ställa frågan: "Varför älskar jag Darjeeling så mycket?" Det finns ingen vettig orsak. Denna drottning bland metropolerna i Himalaya, hundratals meter högre upp än både Naini Tal, Simla, Manali och Dharamsala, de enda konkurrenterna, är nedgången, skitig, rå och kall, ofta förbjudande och avskräckande, och likväl har hon en charm som på inget annat tänkbart ställe på jorden. De små smala gatuprängen med sina dockskåp till tesjapp, den gamla exbrittiska kolonialprägel på arkitekturen och omgivningarna, det älskvärda men intensiva folket, nästan alla huvudet lägre än jag, men framför allt Kanjenjungas närhet, om dock nyckfull och bara när hon själv behagar, i en majestätisk snödrottningshögtidsdräkt, varmed hon fullkomligt dominerar hela horisonten och världen i sin makalösa skönhet, gör

Darjeeling till ett fullkomligt oemotståndligt Shangri La av skönhet, charm och dramatisk spänning. Kort sagt, hon är en personlighet som man inte kan leva utan när man lärt känna henne.

Under natten kunde jag inte sova längre än till klockan 3, varför det var lika bra att stiga upp och gå till Tiger Hill. Det visade sig bli en kalasmorgon, vädret var fullkomligt klart, och till och med Mount Everest framträdde i fjärran. Det var sent på säsongen, så turisthysterin var inte alldeles omöjlig, och jag fick biljett till högsta våningen, "super de luxe"-klassen, men det var bittert kallt, vilket förvärrades av en ilsken blåst. Det var svårt att fotografera utan att darra på händerna, så bilderna kan ha blivit skakiga.

Det var den långa Tiger Hill-promenaden jag gjorde, 11 km till kullen, sedan några kilometer österut för ytterligare landskapsbilder, sedan via gamla Ghoomklostret och Vishnutemplet tillbaka till Darjeeling, där jag kunde ta min frukost klockan halv 11 efter sju timmars vandringar.

Naturligtvis blev man uttröttad, så när jag senare intog en kopp Darjeelinge uppe på Aliments terrass somnade jag ohjälpligt över min bok. Samma upprepades vid kaffet på Frank Ross senare.

Klockan 3 chansade jag på att hälsa på Dollys son Sai en gång till, två gånger igår hade jag funnit hänglås på dörren, men nu hade jag tur. Han var hemma och överlycklig över mitt besök. Vi pratade naturligtvis mest om Dolly och jordbävningen, som även känts ända ner i Darjeeling, så att halva befolkningen av skräck hade samlats på Chowrasta, den stora samlingsplatsen uppe vid The Mall, och inte vågat gå hem igen. Enligt Sai hade jordbävningen pågått i 21 sekunder med ett antal efterskalv i flera dagar efteråt.

Han ville också inkorporera mig i ett projekt som han ville genomföra om en fotografiutställning om Darjeeling under våren. Då kunde jag inte komma, men vi kunde konferera om saken genom nätet, och naturligtvis stod alla mina bilder till hans förfogande. Till slut inbjöd han mig i november nästa år att komma och bo hos honom – han var ju nu ensam. Vi kom också överens om att träffas nästa morgon, så att jag fick träffa hans flickvän.

Även Dalai Lamas f.d. livvakt var hemma med sin fru, så jag fick även umgås och ha trevliga samtal med dem. Även de inbjöd mig att komma och bo med dem nästa år.

(Ingen av dessa inbjudningar kunde infrias, då det nästa året var det sista i min moder Guns liv, och det i november gavs en möjlighet för alla hennes barn att träffas tillsammans hos henne för första gången på 20 år. Den chansen kunde inte missas, så Darjeeling fick vänta, som det ofta tålmodigt också sju gånger hade väntat förut – detta var mitt trettonde besök under 20 år.)

del 16: 1000 mil till Göteborg

På morgonen bjöd mig Sai på en utomordentlig brakfrukost på taket av Padmabaren inför Kanjenjungas strålande anlete. Vi pratade igenom våra kommande projekt, och han förevisade ett unikt fotoalbum med svartvita fotografier som hans farfar hade tagit efter ankomsten till Darjeeling efter flykten från Burma undan japanerna under kriget. Hans farfar var självlärd som konstnär, han var en lika utsökt realistisk tecknare som renässanskonstnärerna, och jag kunde se att många av hans konstverk hade kommit till med

dessa fotografier som modell. Albumet utgjorde en unik dokumentär guldgruva över det gamla Darjeeling och dess människor. Inte konstigt att hans sonson ville göra en utställning över honom. Han hade känt Nikolaj Roerich, en annan Darjeelingmålare med Kanjenjunga som favoritmodell ofta återgiven i färggrann och suggestiv men realistisk expressionism. Nikolaj Roerich hade dock mest varit verksam i Kalimpong.

Vi fortsatte vår samvaro på eftermiddagen, då han tog mig med till sin fästmö och hennes familj. Då han är mycket fotografiskt intresserad hade jag med mig min kamera och demonstrerade den, och han var mycket imponerad. Naturligtvis blev det ett vackert grupp fotografi.

Han är en ung och ivrig ung man som ännu inte har funnit sin väg i livet, men han vill göra affärer och är mest intresserad av turism, fotografering och journalistik. Han behöver bara ta initiativet, och han är på väg. Han ser många möjligheter hur turismen i Darjeeling skulle kunna utvecklas, framför allt genom att restauranger skulle ha öppet längre än till åtta på kvällen. Nästan hela Darjeeling stänger då, vilket bara turisterna lider av.

Hans fästmö var mycket vacker och hade varit fotomodell. Kort sagt, vi hade haft en fantastisk dag tillsammans, jag hade fått nytt och djupare fotfäste i min Darjeelingfamilj, och jag hade fått något av ett faderligt ansvar för denne unge man, som för några månader sedan hade förlorat sin moder. Detta var min sista dag i Darjeeling och i Himalaya.

På kvällen fick jag en skyddsling till på halsen: Phuntsok dök upp, vars föräldrar jag hälsat på igår. Det var redan sent på kvällen då han bröt sig in i restaurangen och slog sig ner hos mig som om vi hade skilts igår – det var två år sedan. Han var lika högröstad och nästan maniskt pratsam som förra gången, men i restaurangen hade han en större publik än hemma – alla lyssnade och häpnade inför denna högljudda tibetanska pratmakare. Det var som sagt sent, så han kunde inte hålla på hela kvällen, då jag ännu inte hade packat, men vi fick i alla fall en mycket underhållande halvtimme tillsammans. Jag rekommenderade både Michael Baigents *"The Jesus Papers"* och Bill Brysons *"History of Nearly Everything"*, vilka jag läst med stort intresse i Darjeeling, och vilka definitivt låg inom hans metafysiskvetenskapliga intressesfär.

Nästa morgon inleddes återfärden. Vädret hade inte kunnat vara bättre, och det hade inte kunnat vara mera motbjudande och svårt att lämna Darjeeling när det var som allra bäst och vackrast. När skulle jag få se det igen? Tidigast om ett år.

Även nedfärden liksom uppresan tog 3,5 timmar, och det var bra att jag startade redan klockan 9. Halv ett stod jag på perrongen, och tåget var obetydligt försenat. Det anlände till Delhi endast en timme försenat efter 22 timmar. Under resan hann jag läsa Frederick Forsyths senaste och mycket aktuella roman *"Cobra"* om det globala kokainkriget och en samling elisabetanska kärleksdramer av Shakespeares samtida som jag inte känt till tidigare.

I Delhi gällde det att hitta till Mainu Ka Tilla via tunnelbanan. Jag chansade på två stationer norr om Kashmir Gate, och det var rätt. Därifrån fick jag ta en cykelrickshaw vidare, för jag hade aldrig hittat vägen själv. Tunnelbanan kostade 12, cykelrickshawn 50 för inte ens en kilometer. Det överenskomna priset var 30, men han hade ingen växel.

I Mainu Ka Tilla verkade alla hotell vara fulla, och jag hittade inte mitt gamla. Till slut fann jag ett hotell med ett rum ledigt, Wangdus Home, för 600 med eget badrum. Det var

inte ens 100 kronor men min dyraste säng i Indien hittills – 250 hade denna resas tidigare rekord varit i Naini Tal.

Det var skönt att få duscha av sig ordentligt, med den påföljd att jag framträdde ännu mera avmagrad inför spegeln, varefter jag uppsökte en lämplig restaurang för att i någon mån omedelbart bearbeta avmagringen. Mitt gamla ställe Tara House fanns kvar, från vars restaurang man har en skön utsikt över floden Yamuna, där jag avnjöt resans sista men desto mera njutbara Thenthuk. Tibetanerna i Indien är bara 150,000, men var de än är så är de framträdande och verkar nästan dominerande, och framför allt får de en att känna sig märkvärdigt mycket mer än bara hemma. De har skapat sig en ny värld och ett nytt liv i exilen i Indien, och deras naturliga kreativitet utstrålar inte bara dynamik utan även hjärtlighet och heder.

Det var över lag dimmigt i Delhi och mera så än någonsin när det gällde att flyga iväg. Redan när man satt i planet klar för start kunde man inte längre se marken. Det hade varit dimmigt länge, och några indiska flygfält hade måst inställa talrika avgångar och landningar under mer än en månad. Vi lyfte dock och kom snart ovan molnen, varefter allt man såg under resan var bara moln, tills man landade i Helsingfors, där det regnade. Där skulle man sitta i fyra timmar och vänta på anslutningsflyget denna regniga första advent den 27 november 2011.

Det var regnigt och blåsigt. Vi transporterades med buss längst bort på Vanda flygplats, där vårt plan stod och väntade. När vi gick ur bussen angreps vi av stormvindar och regn, under vilket kalla och våta gatlopp vi måste kämpa oss upp för trappan till flyget. Denna inledning bådade inte gott.

Vi kom till Göteborg under oupphörlig turbulens hela vägen, varunder säkerhetsbälteslampan aldrig släcktes. Inför landningen krängde planet vilt. Plötsligt reste det sig i en våldsamt uppstigning. Tydligt hade landningen misslyckats. Planet försökte igen och misslyckades igen. Så kom beskedet från kaptenen, som bara kunde finska och dålig engelska: ändrad resplan. Landning i Oslo.

Även i Oslo efter en halvtimme misslyckades landningen. Det var för blåsigt. Det var småbarn ombord som bara skrek hela tiden. Nästa besked: Det skulle inte gå att landa i Köpenhamn heller. Tillbaka till Helsingfors. Det var för stormigt till och med i Stockholm.

I Helsingfors lyckades man åtminstone landa under krängande turbulenser. Där anvisades man en hotellplats för natten och en kupong med 17 euro för livsmedel. Flyget hade varit fullsatt, så köerna blev långa och väntetiden ännu längre. I kiosken fanns bara skräpmat, så alla köade för baren, där all varm mat var slut. Man fick nöja sig med sallader. Klockan var väl halv 12 när man äntligen fick sin sallad, men det var inget fel på den, med getost och kyckling utom grön och röd sallad med vindruvor, nötter och dressing. Det var åtminstone plåster på såren.

Frågan var om det alls skulle vara någon mening med att uppsöka det där hotellet. Jag frågade i receptionen, där expediten inte kunde svenska och dålig engelska. Han sade att det var inga problem att från hotellet ta sig tillbaka till flygplatsen klockan 5 på morgonen. Så jag gav bussen och hotellet en chans. Ute var det fortfarande bitande kallt med regn och blåst, och det var ett stycke till paviljong 11, men där stod faktiskt en buss. Problemet var att utanför bussen stod någon sorts ishockeylag och köade med massiv utrustning, som

tillsammans utgjorde ett berg som bara det knappast skulle få plats i bussen. Så jag återvände till den betydligt varmare och förhållandevis mindre stökiga flygplatsen för att där åtminstone finna mig en soffa.

Soffan fanns, men under hela den korta natten var det märkvärdigt mycket livlighet omkring och nästan bara damer. Två flickor satt och fnittrade och hade hjärtligt roligt tillsammans hela natten, och en annan tant satt och arbetade vid en dator klockan ett och satt ännu kvar och var flitig klockan 4.

Det var bristen i denna resa: jag hade ingen dator med mig. Jag hade lämnat min lilla handdator hemma då jag aldrig lyckats koppla upp den i något internetcafé, jag var således hänvisad till dessa under hela resan, vilket var otacksamt, då där alltid förekom störningar: hög skvalmusik, ungar som höll på med spel som förde oväsen, tjatrande flickor som arbetade i klunga vid datorn bredvid, skrikande *skype*fantaster och annat sådant. Man fick aldrig vara i fred och kunde aldrig koncentrera sig.

Min nattlunch (salladen med kaffe) hade kostat 16 euro. I indiska rupier var det 1000 rupier. Jämför det med min sista middag i det tibetanska Mainu Ka Tilla: en urläcker Thenthuk med biffkött för 50 rupier (7:50 kronor). Nattlunchen var min dyraste måltid på någon indisk resa någonsin. Firman betalade.

På morgonen hade flygen till Köpenhamn och Oslo inställts. I Finland var tusentals strömlösa. Så hade vi firat första advent. Dock verkade det vara grönt ljus för Göteborg. Vädret var klart, och det skulle bli upp till 8 grader varmt under dagen. Hoppet vaknade om att kanske få kunna komma hem trots allt.

Resans pris hade varit 20,628 rupier under 32 dagar, vilket blir 645 om dagen eller 86:75 kronor eller sammanlagt ungefär 3100 kronor utom flygbiljetten på 6300 kronor. Alltså hade resan än en gång klarat sig under 10,000 kronor. Det var en bonusresa.

När jag skulle stiga på flyget visade det sig vara överbokat. Jag hänvisades till ett senare flyg fyra timmar senare. Nu började det gå för långt.

När vi kom skeppsbrutna i återtåg från Göteborg och Oslo igår kväll fick vi skriftligt på att vi ombokats till morgonflyget. Detta ord hade brutits av Finnair. Jag krävde kompensation och fick en ny måltidskupong på 17 euro. Detta började bli tjatigt. Skulle man skratta eller gråta? Bådadera samtidigt.

Det är tydligen en ofelbar regel, att när strul inträffar måste det accelerera genom att det resulterar i en kedjereaktion som måste multiplicera sig själv, så att en försening leder till en försening, som leder till en försening, varpå dessa förseningar ständigt måste bli längre och längre... En komplikation måste leda till en komplicerad komplikation, så att dessa blir plurala och måste leda till fler, som genom celldelning eller en cancersjukdom... I värsta fall blir det till en ond cirkel, som genom sin egen inneboende natur göder sin egen omöjlighet till utbrytning.

Och stormen var på väg mot Helsingfors. Skulle nästa plan ens kunna lyfta? Det var en skräckupplevelse för samtliga ombordvarande passagerare igår kväll, när planet inför landningen i Göteborg skakade som om det skulle gå i bitar och plötsligt stegrade sig nästan som i ett stort Alfa, så att man trodde det skulle gå av... Lyckligtvis gjorde det inte det, men man kände igen känslan från alla flygkatastroffilmer med scener inifrån sekunderna före kraschen... Min assistent bekräftade att stormen varit svår.

Hur det nu var så lyckades vi flyga i luften igen klockan kvart över elva. Bredvid mig hamnade en indier från Garwhal. Han frågade om jag var irakier. Mycket exotiskt har jag blivit tagen för men aldrig för en irakier. Jag lyckades glädja honom med att visa för honom mina bilder från Garwhal och Kumaon i kameran, från Naini Tal och Joshimath, som var hans hemtrakter.

Vädret var i uppklarnande, så jag försökte fotografera både Stockholm och Södertälje i solens strålgång innan vi gick ner för landning i Göteborg. Ombord var de flesta av de skeppsbrutna från igår. Landvetter hade varit stängt igår för stormen, men idag lyckades vi landa.

En uppsjö av försenade resenärer trängdes för att få plats i bussen, som sprängdes av ståpassagerare och kappsäckar i samma karusell och kaos som i Indien. Det var nästan som att man fortfarande var där.

Men vid avstigningen vid Kungssportsplatsen var man äntligen fri och sig själv och på hemmaplan igen, och den därpå omgående intagna kineslunchen på Sun Wall för 70 kronor smakade överlägset bättre än alla 17-euros skräpsubstitutsmåltider på flygfältet under den 20 timmar olidliga förseningen. Man hade klarat av det värsta.

26.10 - 28.11.2011.